

Bir Üniversite Televizyonunun Kuruluş Süreci: Ege Üniversitesi Örneği

Uzm. Yiğit Açık¹, Uzm. Dr. Erhan Pariltay¹, Prof. Dr. Fazıl Apaydın¹

¹ Ege Üniversitesi, Bilgi ve İletişim Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi, İzmir

yigit.acik@ege.edu.tr, erhan.pariltay@ege.edu.tr, fazil.apaydin@ege.edu.tr

Özet: İnternet alt yapısının ve servislerinin sürekli gelişimi kitle iletişim araçlarının dönüşümünü de beraberinde getirmiştir. Karasal ve uydu yayıncılığı yapan pek çok televizyon kanalı seyircilerine web üzerinden de ulaşabilmek için bu alanda yeni oluşumları hayata geçirmiştir. Bu makalede, web yayıncılığı alanında faaliyet göstermek amacıyla kurulan bir televizyon kanalının kuruluş öncesi planlama, idari ve teknik yapılanma, içerik üretimi ve yayına başlandıktan sonra belirlenen hedeflerin gerçekleştirilme düzeyi konusunda genel bir değerlendirme amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yeni Medya, Web TV, Televizyon Yayıncılığı.

Abstract: Development of internet infrastructure and services transformed mass communication implementations. Most of the terrestrial and satellite broadcasters adapted new applications to reach their audiences over web. Here we present the establishment of a television channel which is aimed to broadcast via web; to discuss organizing, planning, administrative and technical settlement and content production, progress, goals before establishment and realization of the goals.

Key Words: New Media, Web Tv, Electronic Broadcasting, Television Broadcasting

1. Giriş

Televizyon latince kökenli bir sözcük olup uzağı görmek anlamına gelir. [1] 20. Yüzyılın başında ses ve görüntünün elektromanyetik sinyallere dönüştürülerek dünyanın farklı noktalarına gönderilmesiyle başlayan süreç günümüzde elektronik ve telekomünikasyon alanındaki gelişmelere paralel olarak yapı ve içerik açısından radikal değişimler yaşamaktadır. Geleneksel karasal yayıncılığın yerini sayısal uydu yayıncılığı, sayısal video yayıncılığı (digital video broadcasting, DVB), IPTV, sayısal ses yayıncılığı (digital audio broadcasting, DAB) gibi farklı tekniklerin kullanıldığı yayıncılık anlayışı almıştır. Kullanılmaya başlanan yeni teknolojiler radyo ve televizyon yayınlarının izler kitleye ulaştırılmasının ötesinde Marshall McLuhan'ın "araç mesajdır" ifadesinde vurgulandığı biçimiyle içeriğin ve yayın kuruluşlarının yapısının da değişmesiyle sonuçlanmıştır. [2]

Bu çalışmaya konu olan televizyon kanalının kurulması üniversite içinde üretilen bilim, sanat, spor etkinlikleri ile sosyal ve kültürel faaliyetlerin geniş bir alana yayılan üniversite yerleşkesi ve kent ile etkili bir şekilde paylaşılmak istenmesi gereksiniminden doğmuştur. 2005 yılında 3984 sayılı Radyo Televizyon Kuruluşlarının Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanununun 24. Maddesine dayanılarak VHF bandı 9. Kanal, Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından Ege Üniversitesi'ne tahsis edilmiştir. Ancak televizyon ve radyo yayıncılığı sektöründe RTÜK tarafından başlatılan frekans planlaması çalışmaları nedeniyle bu platforma yapılacak yayının süresinin belirsiz olması internet üzerinden yapılacak yayının orta ve uzun vadede daha önemli duruma getirmiştir. Bu yayın platformlarına ek olarak üniversite araştırma hastanesinin içinde kurulmuş olan merkezi televizyon sisteminde bir kanalın kurulacak olan televizyona tahsis edilmiştir.

2. Planlama Süreci

Planlama sürecinin en önemli aşaması kurulacak kanalın formatının belirlenmesi olmuştur. Format, kanalın organizasyon ve teknik planlamasını doğrudan etkilemektedir. Kanalın formatının bilgi ve eğlence (Infotainment) kanalı olması kararlaştırılmıştır. Infotainment, eğlence öğeleri de içeren bilgi tabanlı medya içeriğidir. [3]

Organizasyon Yapısının Planlanması

Bir televizyon kanalı çok sayıda insanın ve farklı bölümlerin belirlenen esaslar ve hedeflenen amaçlar doğrultusunda eşgüdümlü çalışmasıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu husus göz önünde bulundurularak öncelikle bir televizyon kanalının en önemli unsuru olan insan gücünün belirlenmesiyle çalışmalar başlanmıştır. Üniversite bünyesinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi, İletişim Fakültesi, Devlet Türk Musikisi Konservatuarı gibi kurumların kurulacak televizyonun hedef kitle, yayın ilkeleri, organizasyon yapısı ve teknik altyapısı ile ilgili görüşleri alınmıştır. Gerekli görüşmelerin ardından organizasyonel ve teknik planlama faaliyetlerini sürdürecektir personel belirlenerek çalışmalar başlatılmıştır.

Haber Merkezi

Bir haber merkezi kurulmuş ve bu merkezin koordinatörlüğüne özel sektör deneyimi olan ve üniversite bünyesinde uzman olarak çalışan bir personel atanmıştır. Haber merkezine sağlıklı haber akışının sağlanması amacıyla Ege Üniversitesi Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü, fakültelerin halkla ilişkiler bölümleri, üniversitenin haber ajansı, belediyelerin basın ve halkla ilişkiler bölümleri ile bir haber ağı kurulmuştur. Haber merkezinin ürettiği haberlerin yerel ve ulusal basına servis edilebilmesi için bir sunucu sistemi kurulmuş yerel basının ve haber ajanslarının bu sistemden haber

çekebilmeleri ve kendi ürettikleri haberleri de servis edebilmeleri için gerekli ayarlamalar yapılmıştır. Haber merkezi tarafından kullanılacak aktüel iki adet yeni haber kamerası ve telsiz mikrofon seti temin edilmiştir. Haber merkezi çalışanlarının genellikle iletişim fakültesi radyo televizyon sinema ve gazetecilik bölümü öğrencilerinden oluşmasına karar verilmiştir. Ders müfredatlarında habercilik ile ilgili dersleri görmelerinin yanı sıra iletişim fakültesine bağlı haber ajansında zorunlu staj yapıyor olmalarının da bu alanda faydalı olacağı düşünülmüştür.

Program Üretim Bölümü

Haber merkezi dışında televizyonda üretilecek programların kararlaştırılması ve üretim süreçlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla program üretim bölümü oluşturulmuştur. Kampüs televizyonunun 7 gün 24 saat yayın yapması kararlaştırılmıştır. Buna göre üretilecek programların sayısı ve niteliği önem arz edecektir. Programların belirlenmesi aşamasında daha önce faaliyete geçmiş olan ve yayınlarını planlama çalışmalarının yapıldığı dönemde de sürdüren üniversite radyosundaki bazı programların televizyonda da yapılması görüşü genel kabul görmüştür. Ayrıca çevre, ekonomi, müzik, felsefe, gençlik ve eğlence içerikli programların kimler tarafından yapılabileceği program üretim bölümünün çalışmaları sonunda belirlenmiştir. Program yapmak isteyen öğrenci ve öğretim üyelerine gerekli duyurular yapılmıştır.

Halkla İlişkiler

Televizyon kanalının tanınırlığının artırılması ve bir algı oluşturulması amacıyla kurulan bu bölümde tanıtım faaliyetlerinin planlanması kararlaştırılmıştır. Öğrenci topluluğundan bu alanda çalışmaya istekli öğrencilerle oluşturulacak bir takımın etkili bir tanıtım faaliyet yürütebilmesi için gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Öğrenci Topluluğu

Televizyonun ihtiyaç duyacağı insan kaynağının ağırlıklı olarak öğrenciler tarafından karşılanması kararlaştırılmıştır. Bu nedenle mevcut radyo topluluğu ile temasa geçilmiş topluluğun televizyonu da kaplayacak şekilde radyo ve televizyon topluluğuna dönüşmesinin faydalı olacağı düşüncesi iletilmiştir. Bu sayede topluluğun üye sayısının ilgi alanının çeşitlenmesine paralel olarak artacağı ve bu sayede topluluk üyelerinin radyoda olduğu gibi televizyon yayıncılığı alanında da pratik yapma imkânı yakalayacakları vurgulanmıştır. Topluluk bu konuda gerekli düzenlemeleri yaparak televizyonun en önemli insan kaynağı haline gelmiştir.

Teknik Yapının Planlanması

Kanalın kurulum süreci teknik altyapı ile yayın ve yapım donanımının planlanmasıyla başlamıştır. Öncelikle eldeki mevcut donanımın ne kadarının bu projede kullanılabileceği belirlenmiştir. Buna göre Bilgi ve İletişim Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi (BİTAM) bünyesinde eğitim içeriği üretimi ve telemedicine alanında faaliyet gösteren televizyon stüdyolarının kullanılması kararlaştırılmıştır. Mevcut stüdyo olanakları ve teknik alt yapısında iyileştirmeler yapılarak televizyon yayınına uygun hale getirilmiştir.

Teknolojinin gelişim yönü ve kurulum maliyetlerinin azalmasından dolayı HD (High Definition) stüdyo altyapısı kurulumu tercih edilmiş ve tüm cihazlar iki boyutlu HD uyumlu olarak planlanmıştır. Ayrıca ana görüntü taşıyıcı kablolama 3G-SDI (Serial digital interface SMPTE 424M) altyapısı kullanımı, yayın iç sinyalleşmesi için 1080i50 formatı tercih edilmiştir.

Öncelikli olarak yayın otomasyonu ve arşiv için digital video kütüphanesi oluşturulmuş bunun için yüksek işlemci gücüne sahip sunucu bilgisayar ve 60 TB disk kapasitesi sağlanmıştır.

Sistemin omurgası 3G-SDI uyumlu 8X8 matrix router üzerine kurulmuştur. Ana kumanda masası olarak HD/SD 1M/E 8 girişli video switcher kullanılmıştır. Studio içerisinde üç adet Full HD 1/2" CMOS sensöre sahip kamera, haber ve dış kullanım amaçlı iki, adet Full HD 2/3" CMOS sensöre sahip kamera kullanılmıştır. Ayrıca yayın otomasyonu için mevcut dijital video kütüphanesi ile senkron çalışabilen playout, altyazı - logo uygulamaları için cg (character generator) yazılım ve donanımı ana kumandaya bağlanmıştır. Studio aydınlatması için DMX kontrol masası ve 16 adet soğuk ışık kaynağı kullanılmıştır. Ses için 16 kanal ses mikseri ve 6 adet yaka ve el tipi telsiz mikrofon 6 adet sabit mikrofon kurulmuştur. Ses ana çıkışı compressor ve limiter üzerinden geçerek embedded SDI audio'ya dönüştürülmüştür.

Ana yayın çıkışı SD formatına dönüştürülerek radyo link üzerinden vericiye gönderilmekte ve VHF 11'den yayınlanmaktadır. Ayrıca HD görüntü SDI yakalama kartı bulunan bir encoder makinası ile H.264 multiple bitrate sıkıştırılmakta ve internet yayını için HTTP adaptive dynamic stream sunucusuna gönderilmektedir. Yayın web arayüzü ile son kullanıcıya ulaştırılmaktadır. Ayrıca ana çıkış sayısal VTR ve ingest yazılımıyla kayıtlanmakta ve arşivlenmektedir. Prodüksiyon ve post prodüksiyon için dört adet kurgu iş istasyonu kullanılmaktadır.

3. Uygulama Süreci

Televizyonun faaliyetlerine öncelikle VHF verici sisteminin devreye alınarak İzmir ve çevresine test yayınlarının ulaştırılmasıyla başlanmıştır. Kullanılan verici VHF vericisidir. Bu nedenle yayınlar analog PAL yayın formatında yapılmıştır. İş akışının tüm süreçleri yüksek tanımlı (HD) olmasına rağmen verici için yayın sinyalinin PAL (720x576) çözünürlüğe dönüştürülmesi gerekmiştir. Bunun için çeşitli sinyal dönüştürücüleri kullanılmıştır.

Televizyonun asıl yayın mecrasının internet olması kararlaştırıldığından diğer taraftan kesintisiz bir internet yayının sağlanabilmesi amacıyla çalışmalar sürdürülmüştür. Bu nedenle

Sonuç ve Tartışma

Üniversiteler bilimsel bilginin yanı sıra kültürel, sanatsal ve sportif pek çok etkinliğin gerçekleştirildiği toplum açısından son derece önemli kurumlardır. Bu kurumların yapacakları televizyon ve radyo yayınları topluma fayda sağlayacaktır.

1994 yılında kabul edilen 3984 sayılı kanunun 15.05.2002'de değiştirilen 24.maddesi bünyesinde iletişim fakültesi radyo televizyon sinema bölümü bulunan üniversitelere frekans ve kanalların yerel bazda ücretsiz olarak tahsis edileceği hükmü bulunmasına rağmen bu durum 15.02.2011'de çıkarılan 6112 sayılı kanunla ortadan kaldırılmıştır. Buna neden olarak yayıncılık alanında faaliyet göstermek isteyen şirketlerin sayısının artması ve piyasaya girmek için devletten frekans talepleri önemli olmuştur. Bu frekansları kullanabilmek için devlete ödenecek lisans ücretleri ve daha sonra reklam gelirleri gibi kalemler frekans tahsisi ve planlaması sürecinin ciddi bir mali gelir kaynağı yaratacağını ortaya koymuştur. Bu durum üniversitelerin ücretsiz yararlanmayı umduğu frekans ve kanalları kullanabilme şansını ortadan kaldırmıştır.

Mevcut şartların karasal yayıncılığın sürdürülebilirliğini engellediği için yeni bir planlamaya gidilmiş ve televizyon yayınlarının web üzerinden yapılmasına ağırlık verilmiştir.

İzleyiciye ulaşan yayınların kalitesinde en önemli payı içerik almaktadır. En gelişmiş yayın ve yapım donanımları kullanılsa bile izleyicinin ilgisini çekecek içerik oluşturulmadığı müddetçe yayınların izlenebilirliğini arttırmak mümkün değildir. Televizyon yayınlarında herkesi ilgilendirdiği için sağlık konusu daima önemli oranda izleyiciyi ekran başına çekmektedir. Üniversite bünyesinde Türkiye'nin en eski tıp

fakültelerinden birini bulunasından dolayı için sağlık programlarına ayrı bir önem verilmiştir. Genel sağlık konularının işlenmesinin yanı sıra organ nakli bilincinin oluşturulması ve pekiştirilmesi konusunda yüzün üzerinde özel yayın yapılmıştır. Diş hekimliği fakültesinin katkılarıyla ağız ve diş sağlığıyla ilgili 20 adet program hazırlanmıştır. **Bunun yanı sıra türü göre program sayıları řu şekildedir..**

Bu programların tekrarları yayın akışında verildiği gibi internete de yüklenerek istenildiği zaman izlenebilmektedir.

Bir kamu kurumu olarak televizyon yayıncılığı yapmanın bir takım zorlukları olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Televizyon yayınlarını gerçekleştirecek personelin oluşturulması bile bürokratik ve mali bir takım engellerin ortadan kaldırılmasına bağlıdır. Her ne kadar başta insan gücü olarak öğrencilerden faydalanılmasının bir seçenek olduğu söylenmiş olsa da idari ve teknik açıdan çekirdek ekibin tam zamanlı çalışan personelden olması bir zorunluluktur. Ancak bu personelin istenildiği anda tahsis edilemediği bilinmektedir. Bu alanda yaşanan sıkıntılar üniversite bünyesinde çalışan ve önceden bu alanda tecrübesi olan personelin televizyonda görevlendirilmesi suretiyle çözülmüştür.

Televizyonun bilinirliğini artırmak için sosyal medyada sürekli güncellenen hesaplar üzerinden faaliyetler yürütülmüştür. Haber merkezi tarafından hazırlanan haber görüntüleriyle birlikte televizyon programları da video paylaşım sitelerine yüklenmiştir. Sadece youtube sayfasına 1500'ün üzerinde video yüklenmiştir.

Televizyon izleyicisinin davranışları da zaman içerisinde gelişen teknolojiye bağlı olarak değişiklik göstermektedir. İzleyici sevdiği programları izlemek için program başlangıç saatini beklemek yerine yayınlanmış bölümlerini istediği zaman istediği kadar izleme imkânına kavuşmuştur.

Gerek internete yüklenen videolarla gerekse IPTV v.b. çözümlerle bu tercihler lüks olmaktan çıkmıştır. Bu durum ayrıca izleyicilerin programlar tercihlerinin yayıncılar tarafından değerlendirilebilmesini sağlamaktadır. Buna göre yayın akışları ve programlar yeniden düzenlenebilmektedir. Televizyonda üretilen programların ve yayın akışının izlenme oranlarını takip etmek için web sunucusuna yapılan bağlantıların kayıtları tutulmaktadır. Ayrıca Youtube gibi video paylaşım sitelerine yüklenen videoların izlenme oranları genel izlenme oranları hakkında bilgi vermektedir. Ancak karasal yayının kaç kişi tarafından izlendiğinin tespit edilmesi mümkün değildir.

Televizyonun bütçesi üniversitenin kendi imkânlarıyla oluşturulmakta olup reklam geliri söz konusu değildir.

İleriye yönelik planlamalar web ağırlıklı olmakla birlikte yeni yasal düzenlemeler dikkatle takip edilerek farklı platformlarında yer almanın yolları araştırılmaktadır.

Kaynaklar

[1] Mutlu, E., 'Televizyonu Anlamak', Ankara, 1991, s.15.

[2] Rigel, N., Batuş, G., Yücedoğan G., Çoban, B., 'Kadife Karanlık 21. Yüzyıl İletişim Çağını Aydınlatan Kuramcılar', 2005, s 15.

[3] Demers David 'Dictionary of Mss Communication and Media Research: A Guide for Student, Scholars and Professionals', Marquette, 2005, s.143

[4]

